

Antoni Pedrol i Rius

Amb motiu de la mort d'Antoni Pedrol i Rius, il·lustre jurisconsult reusenc i soci d'honor del Centre de Lectura de Reus, us oferim a continuació quatre articles que ens apropen diferents aspectes de la seva personalitat i, sobretot, de la importantíssima tasca de mecenatge envers el Centre de Lectura que desenvolupà al llarg dels anys.

Un mecenatge ponderat

Va ser ara fa deu anys, quan en feia un que m'havia tomat a fer càrrec de la direcció de la Biblioteca del Centre de Lectura de Reus, que va institucionalitzar-se el mecenatge del senyor Antoni Pedrol envers aquesta. Havent-se mostrat contrari a esmerçar-lo en tot allò que tingués veure amb *ferobres*, els directius del moment, presidits per Josep M. Balañà, descartada una tal possibilitat, vam creure oportú de vehicular-lo parcialment en forma de beques amb destinació a la Biblioteca, les quals havien de permetre d'endreçar i de catalogar, a càrrec de persones especialitzades, l'important fons bibliogràfic antic de la casa, fins llavors amuntegat de qualsevol manera a les golfes.

Es gràcies a la dotació que anualment va fer d'aquesta beca al llarg de l'última dècada que a hores d'ara la Biblioteca del Centre sap què té d'incunables, de llibres dels segles XVI-XVIII, del llegat d'Eduard Toda i de tants altres llibres i objectes bibliogràfics diversos com l'enriqueixen. I ho sap científicament, d'acord amb tots els requisits de la biblioteconomia.

El seu ha estat, doncs, en aquest sentit, un mecenatge essencial per a l'actualització de la Biblioteca. Cal dir, altrament, que sempre va ponderar-lo seguint criteris no pas de prodigalitat fastuosa, sinó atenent al preu just amb què s'hauria retribuit en el mercat la feina feta. I que el va anar augmentant segons les dimensions d'aquesta, no pas segons efemèrides que hi fossin alienes. Així, quan amb motiu del 125è aniversari de l'entitat, el 1984, vaig gosar demanar-li una aportació més substancial, em va respondre diplomàticament que ho faria amb molt de gust si me'n sortia que el llavors ministre d'Hisenda, Miguel Boyer, li ho desgravés de la seva declaració de renda.

Tant de bo que el seu exemple s'escampés i que la Biblioteca del Centre continués beneficiant-se de l'apamada però equànime i constant regularitat d'un tal mecenatge!

JOSEP MURGADES

Antoni Pedrol i l'Escola d'Art del Centre de Lectura

El patrici reusenc Antoni Pedrol i Rius era un amant de l'art. I com a tal, volgué influir perquè els alumnes de l'Escola d'Art del Centre amb aptituds per prosseguir pel camí de l'art poguessin cursar estudis de Belles Arts.

En aquell temps, els anys 60, no era fàcil trobar un mecenes que patrocinés una beca per estudiar Belles Arts. El Sr. Pedrol va acceptar la proposta del president del Centre amb il·lusió i fins i tot certa complaença.

El primer becari fou Joaquim Chancho, qui, precisament, acabada la carrera, es quedà immediatament de professor adjunt a l'Escola Superior de Belles Arts Sant Jordi de Barcelona. Seguiren Salvador Joanpere i Abel Figueres, i per últim la beca fou partida entre Assumpta Rosés i M. Francesca Giró. Tots els becaris completaren els seus estudis a Barcelona.

La correspondència fou contínua al llarg dels anys. El Sr. Pedrol procurava cada any augmentar la dotació, ja que ho requeria el fet que, a causa dels temps, s'apujaven els preus i creixien les necessitats. La partició de la beca en dues, l'últim any, fou en benefici de les dues guanyadores. En tractar-se de dues noies, requerien, tant o més que el suport econòmic, l'ajut psicològic que representava l'adjudicació d'una beca per aconseguir el permís familiar per poder desplaçar-se a estudiar a Barcelona. El Sr. Pedrol es féu càrrec de la qüestió i acceptà la proposta de partició en dues parts de la beca. Assumpta Rosés cursà estudis de Belles Arts i M. Francesca Giró es graduà en Decoració d'Interior.

L'assiduitat en la correspondència, com el tracte en les seves estades a Reus, foren sempre les pròpies d'un veritable mecenes.

PERE CALDERÓ

Antoni Pedrol, mecenes de la recerca

A finals d'estiu de 1982, diversos directius vam acompanyar Josep M. Balaña, aleshores president del Centre de Lectura, al xalet de Cala Morisca per a fer una visita d'interessada cortesia al soci d'honor de l'entitat Antoni Pedrol i Rius. Durant el breu viatge vam ultimar els detalls de les propostes de mecenatge que volíem exposar-li. Pedrol ens va rebre amb cordialitat, però des del primer moment va deixar entendre clarament que sabia per què l'anàvem a veure, que estava disposat a ajudar el Centre, però que també tenia del tot decidit el com i el destí dels seus diners. Va refusar sense embuts la imatge d'Evarist Fàbregas que havia estat rebuda durant la conversa, ja que el que preteníem en primera instància era obtenir la seva ajuda per a sufragar part de les despeses de les imprescindibles obres d'infraestructura que calia realitzar a l'edifici per a pal·liar els desperfectes dels llargs anys de privacions.

Pedrol va ser taxatiu en afirmar que ell no volia pagar maons, sinó que en tot cas estava disposat a ajudar a formar persones. Tot seguit va afegir que en aquest darrer aspecte era receptiu a qualsevol mena de proposta. El canvi d'orientació de la conversa ens va imposar una improvisació no emparaulada en la llista de propostes de mecenatge. Va ser aleshores, a remolc del record de la beca per a estudiants d'art que havia finançat durant bastants anys al Centre i que des de feia algun temps s'havia estroncat, i d'un precedent fallit que ell mateix havia impulsat, que vaig fer-li la proposta de dur a terme el premi que porta el seu nom. Immediatament va donar a entendre que li plaïa la idea i ens va demanar un esborrany de les bases.

Redactades les bases i sotmeses a la seva consideració, només hi va haver un punt de discrepància. On jo havia posat que els treballs s'havien de referir a Reus i/o la seva comarca, Pedrol va suprimir-ne la *o*. No recordo ara si fou ja a la primera o en una de les immediates convocatòries, després d'una breu conversa, que va accedir a la restitució de la disjuntiva, convençut que Reus, com qualsevol altra ciutat, no es configurarà únicament pels seus homes sinó que en el procés juga un important paper tot el seu rerpais, i que d'aquesta manera, a més, s'ajudava a reivindicar el paper de capitalitat econòmica de manera científica alhora que Reus passava a assumir un rol de centre de promoció cultural de tota la comarca.

Les bases establien la constitució d'un jurat d'especialistes sota la presidència honorària, per explícita voluntat, del patró del premi. Malgrat l'interès que Pedrol mostrà tothora per la convocatòria, la participació i el veredict (els tres aspectes eren recurrents, però sense cap voluntat fiscalitzadora, cada vegada que ens veíem) només va poder assistir una vegada a les deliberacions de jurat. Fou el 1988, quan en formava part Josep Benet. La coincidència va ser l'excusa per a una amena tertúlia en recordar ambdós anècdotes de la primera legislatura del Senat on havien coincidit.

Sense pretendre-ho, el premi ha ajudat a fer

realitat, en part, una vella aspiració de Pedrol. Els darrers anys seixanta havia convocat un premi, que portava també el seu nom, per al millor estudi sobre Reus al segle XVIII, que fou declarat desert davant l'absència de concurrents. Reconvertit, fou atorgat el 1971 a Salvador Vilaseca pel seu estudi sobre la prehistòria de la comarca. Al llarg de les nou convocatòries ja adjudicades del premi Pedrol i Rius, han estat premiats i publicats cinc estudis dedicats del tot o en part a la societat, l'estructura econòmica o les relacions comercials reusenques del setcents. Per altra banda, el premi ha permès

fer emergir nous historiadors que d'aquesta manera han vist valorada i editada la seva primera recerca important. Antoni Pedrol va manifestar reiteradament la seva voluntat de garantir *post-mortem* la continuïtat del premi i del poder adquisitiu de la seva dotació. L'interès i la voluntat de fer-ho ho demostrà ja amb els diversos i substantius increments de la dotació que ha progressat de manera continuada des de les 75.000 PTA inicials el 1983 fins a les 500.000 PTA de la desena convocatòria, la d'enguany, al veredict de la qual dissortadament ja no hi podrà ser present, tot i haver mostrat un marcat interès a fer-ho en coincidir amb el desè aniversari de la institució del premi, que a hores d'ara és el més ben dotat, per iniciativa particular, de tot Catalunya.

PERE ANGUERA

Pedrol versus Rosón

Les paraules de Francesc Font de Rubinat, pare de Lluís Font de Rubinat, dret al costat de la taula del seu despatx d'advocat, acotat sobre un volum de l'Aranzadi, eren clares i contundents: *amb la llei a la mà, poden fer-ho. No hi ha res a fer sinó esperar...*

Tres dies més tard, Pere Anguera, Lluís Font de Rubinat i Josep Mariné tornaven a casa després d'una increïble odissea en mans de la policia antiterrorista.

La història d'aquells tres dies intensos, vibrants, però sobretot tristos, s'ha d'escriure encara. I les actes de les sessions extraordinàries del Consell Directiu del Centre de Lectura en seran, sens dubte, una font important. Ja fa més de deu anys d'aquella maleïda història, i les presses del tancament de la Revista m'impedeixen de repassar a fons la documentació. El que em demanen és que recordi, breument, la intervenció de Pedrol i Rius en l'afèr.

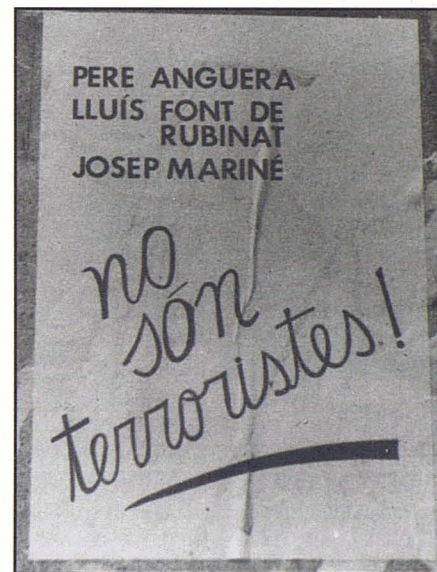
El novembre de 1981, jo formava part de l'equip del president Xavier Amorós com a secretari general del Consell Directiu. L'endemà de les detencions, el president em va fer l'encàrrec de mobilitzar tots els nostres escassos recursos per fer front al que enteníem com una agressió increïble: tres directius detinguts de matinada, acusats de no res en concret, però tractats, implícitament, de terroristes.

Aquesta va ser una decisió difícil. Per l'Amorós i per a qualsevol president del Centre. Però les circumstàncies van fer que fos un home del tarannà conciliador i pactista de l'Amorós qui es posés al davant de la més gran mobilització popular que ha vist Reus des del final de la guerra civil.

S'ha de dir, amb orgull, que tota la gent activa del Centre, els directius propers al president i els de l'oposició al president, les juntes seccionals, els socis més emblemàtics i el personal van respondre, com un sol home, a la demanda de mobilització.

Una vegada traslladats els detinguts a Madrid, era obvi a qui havia d'acudir el Centre en demanda d'ajut: el degà Pedrol i Rius era la nostra única esperança.

Intentre al Centre la mobilització popular omplia el Bartrina de gom a gom, i la policia ocupava el Mercadal i el carrer Major, i la tensió augmentava

per moments, el president Amorós va fer la gestió definitiva amb Pedrol.

El propi Pedrol va trucar al Centre per comunicar la notícia de l'alliberament sense càrrecs dels tres detinguts. Pedrol volia, sobretot, que la premsa no li atribuís l'alliberament dels detinguts. *He fet el que hauria fet qualsevol advocat. Ni més ni menys. Pedrol no treu ni posa ningú a la presó. M'ha entès bé, Amavat, m'ha entès bé?*

Itant que ho vaig entendre. El degà Pedrol havia fet el que hauria fet qualsevol advocat. Amb una diferència evident: en el resultat.

Ara, deu anys després, Pedrol ha mort en ple exercici de la seva professió de jurista. El jutge que va legalitzar les detencions va ser expulsat de la carrera judicial per connivència amb uns mafiosos. El ministre Rosón, responsable polític de l'operació i Josep Mariné, víctima del muntatge, van morir, pocs anys després, de malaltia.

Però la història, que algun dia, entre tots, hauré d'escriure, encara es repeteix.

I el degà Pedrol ja no és aquí per protegir-nos.

CLAUDI ARNAVAT